

**ЕВОЛЮЦІЯ ІНТЕРЕСІВ ЗОВНІШНІХ СИЛ
В АЗІАТСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ
І ПИТАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ**

Основну увагу приділено зростанню впливу Китаю в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні і спробам США зберегти свій вплив. Автор підкреслює, що провідні країни регіону зацікавлені в збереженні тісної співпраці між ними, проте без домінування будь-якої з країн.

Ключові слова: *Азіатсько-Тихоокеанський регіон, регіональна безпека, Китай, Тайвань, США, Росія, Японія, далекосхідна політика, новий світовий порядок.*

Зростаючий вплив КНР на економіку й безпеку Азіатсько-Тихоокеанського регіону, у цілому, не вносить кардинальних змін у відносини стратегічного партнерства між США й шести їхніми головними союзниками в регіоні - Австралією, Японією, Філіппінами, Сінгапуром, Південною Кореєю й Таїландом.

Жодна з перерахованих вище країн у цей час не розглядає Китай у якості життєздатної стратегічної альтернативи США в регіоні. Сполучені Штати продовжують залишатися єдиним пріоритетним партнером в області безпеки АТР. Тим часом, той факт, що зростаючий вплив КНР у регіоні вносить певні корективи в систему регіональної безпеки, повністю заперечувати все-таки не варто.

Цьому питанню в останні часи багато уваги приділяють сучасні аналітики й політики [1], тільки на жаль ні в Україні. Між тим ця проблема набуває дуже великої гостроти. Їй присвячують свої роботи відомі автори [2], особливо американські. «Китайський фактор», як колись «радянська загроза», стимулює ще більш активну роботу США зі своїми союзниками по втриманню їх у сфері свого впливу. У свою чергу, союзники США всіляко шукають можливості для розширення «простору для маневру», намагаючись зайняти позицію між одержанням вигід від співробітництва із КНР і зміцненням двосторонніх зв'язків в області безпеки із США. У підсумку, в АТР складається цікава ситуація - партнери й союзники США виступають за їхнє більше залучення в справі регіону, але на певних умовах, у певний час і по окремих питаннях.

Те, що відбувається в Азії у відповідь на зростаючий вплив Китаю, так само важливо, як і те, що не відбувається в дійсності. На протипагу повідомленням у пресі, і всупереч очікуванням багатьох аналітиків, азіатський регіон все-таки не переходить поступово під повний вплив КНР, принаймні, це не відноситься до розглянутих країн. Малоймовірно також і те, що Китай таємно прагне витиснути США з регіону або поступово звести їхній вплив на «ні». Не визначене й прагнення країн АТР у терміновому порядку шукати шляхи більшого зближення із КНР чекаючи її неминучої гегемонії в регіоні. Безумовно, США й Китай ведуть активну боротьбу за сфери впливу в регіоні, але це не гра зі зумисне нульовим результатом.

Всі шість азіатських союзників США, також не прагнуть модернізувати свої збройні сили в спробі протистояти або врівноважувати військовий потенціал Китаю. Безсумнівно, модернізація збройних сил КНР розглядається з належною увагою й з різним ступенем стурбованості, але дотепер, вона не призвела до нового витка гонки озброєнь у регіоні, так само як і не призвела до посилення військової інфраструктури країн-союзниць. Як відповідь на посилення військового потенціалу Китаю, держави Азії не тільки направили

свої зусилля на активізацію й зміцнення союзницьких зв'язків із країнами, що інтегровані в систему регіональних зв'язків в області безпеки створену США, але і стали більше відкритими для діалогу із КНР з проблем безпеки в Азії.

Іншими словами, зі зростанням ролі Китаю в Азії, бажання союзників США дотримуватися встановленої системи тісних зв'язків в області безпеки регіону не тільки не пропало, але й навпаки, підсилюється в окремих сферах. При цьому більшість азіатських країн вітають позитивний і взаємовигідний діалог і з Китаєм, і з США в протидії традиційним і нетрадиційним викликам безпеки.

Це вказує на те, що Китай, безумовно, підсилює свій вплив серед країн Азії, але поки ще обмежено й у певних випадках - розглянуті нами країни стали більше чутливими до інтересів і пріоритетів Китаю в регіоні, особливо з питань, що стосується суверенітету КНР, територіальних суперечок, історії та ін.

Вже зараз можна із упевненістю казати, що політика Китаю призвела до досягнення головного результату - його об'єктивний вплив і потенціал у регіоні досить ефективно запобігає розвитку антикитайських тенденцій, спрямованих на його стримування в Азії. Свідченням того може бути той факт, що багато країн уважно ставляться до вибудовування політичного курсу у відношенні Китаю, намагаючись уникати дій, які можуть провокувати КНР. У цілому, сучасне становище Китаю в Азії можна охарактеризувати як свого роду фактор пасивного впливу й впливу на країни регіону [3].

Однак вплив Китаю в АТР поки ще не набуло «загрозливих масштабів», здатних послабити союзницькі відносини або витиснути США з регіону. Як показує ситуація, Китай не ставить перед собою таких завдань. Мабуть, це може бути спричинено тим, що, беручи до уваги зовнішньополітичну практику Китаю минулих років, як тільки він починає робити такі спроби, це приводить до зворотного результату - відчуженню країн Азії.

Всі шість країн Азії розглядають Китай як джерело великих економічних можливостей, у зв'язку із чим, стрімко розширюють економічні зв'язки із КНР. Тим часом, для ряду країн торгівля з Китаєм не є безумовним благом - нерідко це завдає шкоди окремим галузям їхньої економіки. Але, незважаючи на існуючі негативні сторони в динамічних торгово-економічних зв'язках з Китаєм, малоімовірно, що в найближчому майбутньому яка-небудь із країн буде вважати торгівлю із цією країною збитковою.

У дійсності, більшість регіональних лідерів бачать у Китаї ключ до майбутнього процвітання своїх країн, хоча, нерідко, це бачення йде в розріз із реальним станом економічних зв'язків з Китаєм.

На думку ряду аналітиків, деякі країни АТР поступово відходять від стадії «медового місяця» у відносинах з Китаєм. Вони усвідомлюють ціну й всі складності, які пов'язані з розвитком багатосторонніх зв'язків із КНР – у результаті, країни розглядають стабільні відносини із КНР як центральний фактор їхнього економічного процвітання, але не одностайні в думці щодо надійності й передбачуваності Китаю [4].

Більше того, ніхто з існуючих союзників США в Азії не хотів би постановки питання про вибір між КНР або США, або іншим близьким партнером США з питання безпеки в регіоні. Всі вони характеризують цей можливий варіант, як найгірший сценарій розвитку ситуації, якого необхідно всіляко уникати. Багато хто навіть заперечує можливість існування такого вибору. У цьому зв'язку, проблема Тайваню й імовірність американо-

китайського конфлікту на цьому ґрунті, є питаннями особливої уваги й надзвичайної обережності, оскільки саме це може призвести до настільки небажаної ситуації вибору між двома центрами сили.

Незважаючи на поступки в таких проблемах як Тайвань і права людини у двосторонньому й багатосторонньому форматі, а також безсумнівне небажання ускладнювати відносини з Китаєм у цьому зв'язку, у діалозі із КНР, країни Азії не виражають бажання відступати від своїх життєвоважливих інтересів, центральним ядром яких є союзницькі відносини зі США в області безпеки.

У дійсності, Китай може стикнутися із серйозними труднощами, якщо буде вживати спроби перевести тісні економічні зв'язки в прямий вплив на зовнішню політику й військову сферу країн регіону. І головною перешкодою на цьому шляху може стати ті ж ключові проблеми, з яких Китай займає принципіальну позицію у відносинах із сусідами - Тайвань і права людини.

З одного боку, ці проблеми виступають як важлива умова повноцінного співробітництва із КНР, а з іншої, відіграють роль обмежувача Китаю, що не дозволяє переводити його «пасивний» вплив на політику країн Азії в реальну площину. У кожному разі, шість країн-союзниць США досить завзяті в протидії тому, що можна розцінити як відкриті маніпуляції Пекіна з цих питань.

Партнери США в регіоні також виражають різні ступені занепокоєння із приводу невизначеності майбутнього Китаю і його потенційного впливу на стабільність і процвітання регіону. Принаймні, спільним є те, що всі країни побоюються як сильного, так і слабого Китаю, оскільки обидві можливості можуть в рівній мірі загрожувати стабільності й розвитку регіону [5].

Всі країни підтримують центральну роль США в області стабільності й безпеки регіону. Із розвитком й розширенням економічного співробітництва із КНР, країни всіляко намагаються запевнити США в незмінній прихильності союзницьких відносин, а також у тому, що в США є єдиним гарантом безпеки у випадку дестабілізації Китаю. При цьому ніхто із зазначених країн не очікує, що Китай може зайняти місце США як домінуючої держави в Азії. У той же час, ніхто з держав партнерів США не підтримує їх явні або приховані зусилля щодо стримування впливу КНР у регіоні. Ніхто з партнерів США не розглядає таку стратегію бажаної або навіть припустимою, оскільки вона неминуче призведе до стратегічного суперництва в регіоні [6].

У результаті, відповіддю союзників США на посилення Китаю є стриманий оптимізм щодо існуючого й потенційного внеску Китаю в азіатську й глобальну економіку. Така реакція, з одного боку, є показником не тільки бажання цих країн бачити Вашингтона як головний гарант безпеки АТР, але й з іншої, проявом загального задоволення тією роллю, що грають США, незважаючи на розбіжність в багатьох пунктах зовнішньої політики Сполучених Штатів у регіоні й у світі в цілому. Позиція цих країн зокрема виражається в тому, що, на їхню думку, США недостатньо залучені в справи Азіатського регіону, тому що вони не є їх головним зовнішньополітичним пріоритетом і, як правило, Вашингтон не враховує у своїй азіатській політиці регіональну дипломатію країн-союзників стосовно Китаю [7].

У цьому зв'язку, з огляду на складне переплетення відносин між США і їхніми союзниками в АТР із урахуванням зростаючого впливу КНР, необхідно більш детально зупинитися на розгляді основних позицій цих країн стосовно Китаю.

Зростаючий вплив Китаю, безсумнівно, додало конкурентний імпульс Японії в регіональних відносинах, однак, її відношення до КНР можна в цілому охарактеризувати як настороженість і зростаюче побоювання.

Багато політичних діячів Японії більшою мірою, ніж у минулому схильні розглядати Китай як потенційну військову загрозу. Особливо це актуально через регулярні і досить гострих міждержавних диспутів навколо територій, історичних проблем і регіонального лідерства. Всі ці три аспекти, що характеризують непрості відносини між країнами, будуть у найближчому майбутньому спонукати конкуренцію між Японією й Китаєм в Азії.

За останні роки Японія значно укріпила свої союзницькі відносини зі США, а також зміцнила зв'язку з іншими партнерами в регіоні, від Індії й Австралії, до Тайваню, що, безумовно, було очевидною реакцією на зростаючий вплив і потенціал Китаю в Азії. Токіо навіть виразив готовність використовувати свої збройні сили, наприклад, для патрулювання спірних територій у Південно-Китайське морі [8].

У теж час, економісти й представники бізнесу Японії переконані, що економічний добробут країни продовжує залишатися міцно пов'язаним з безперервною торгівлею й інвестиціями в Китай. Широке об'єднання бізнесу, політиків і ЗМІ виступило з підтримкою курсу країни, після уходу прем'єра Коїдзумі, спрямованого на поліпшення відносин із КНР. У відповідь, Китай, на основі взаємності, трохи зм'якшив свої підходи в діалозі з Японією.

Відповідна реакція Південної Кореї на зростаючий вплив Китаю в Азії складається, у першу чергу, з того, як вона сприймає КНР і ті економічні вигоди, які надають стабільності у відносини між двома країнами.

Ставлення до Китаю може характеризуватися як значна обережність, що визначається стійким небажанням заперечувати ключові інтереси Китаю в регіоні, або якимось чином його провокувати, використовуючи досить вразливі для КНР проблеми. У той же час, стурбованість і тривога, що продовжує зростати із приводу економічної політики Китаю, а також його дипломатії, явно свідчать про те, що період «медового місяця» у відносинах між країнами однозначно закінчений [9].

Мабуть, до факторів, які впливають на охолодження відносин між країнами, можна додати - непевність в економічних перспективах Китаю, його довгострокових інтересах на Корейському півострові (особливо у світлі зростаючого впливу в Північній Кореї), а також усвідомлення потенційної уразливості економіки Південної Кореї на тлі зростаючого економічного впливу Китаю. Не менш суттєві фактори, продиктовані ще невіршеними проблемами у двосторонніх відносинах, а також тим, що Південна Корея з кожним роком усе більше переконується у важливості збереження й зміцнення союзницьких відносин зі США, особливо в області безпеки.

У цьому зв'язку, варто очікувати, що Південна Корея все-таки буде намагатися розширювати економічні зв'язки з Китаєм, і економічні відносини між країнами будуть домінуючим елементом двосторонніх відносин. Південна Корея, швидше за все, буде робити основний упор на рішенні актуальних проблем між країнами, таких як угода по безпеці на морі, а також уживати заходів, використовуючи існуючі стабільні відносини з Китаєм, спрямовані на налагодження діалогу в області підвищення довіри й безпеки на Корейському півострові, або інші заходи, що сприяють зміцненню миру між Південною й

Північною Кореєю. При цьому, з огляду на географічну близькість до КНР, значна обережність і чутливість до інтересів Китаю будуть залишатися характерними рисами політики Південної Кореї в цілому [10].

У свою чергу, проблеми, що існують у відносинах між КНР та Південною Кореєю будуть надалі виступати обмежувачем розвитку двосторонніх відносин і цілком імовірно, що вони будуть періодично ускладнюватися «сплесками» напруженості між країнами. У той час як Китай продовжує підсилювати свій вплив у Північній Кореї, всі питання тією чи іншою мірою пов'язані з Північчю, будуть робити як негативне, так і позитивний вплив на відносини між Південною Кореєю й КНР. З огляду на ці обставини, варто все-таки сподіватися, що Південна Корея буде шукати шляхи збереження гарних відносин із КНР, дотримуючись при цьому, тісних союзницьких відносин зі США [11].

Комбінування двох підходів у зовнішній політиці Південній Кореї, все-таки вказує на те, що вона буде надалі зміцнювати альянс зі Сполученими Штатами, незважаючи на досить критичні фактори, які були випробувані на міцність відносини між США й Південною Кореєю останнім часом.

Головним фактором, що робить вплив на відповідь Філіппін зростаючої ролі Китаю в регіоні, є фундаментальна слабкість держави. Хронічна політична нестабільність, ускладнена регулярними внутрішніми повстаннями, погіршення військового потенціалу держави, призвело до повної нездатності Філіппін забезпечити мир і порядок на основних островах, не кажучи вже про можливість захищати віддалені території й природні ресурси, що є предметом суперечок з Китаєм.

Ця слабкість підштовхнула Філіппіни відновити тісні зв'язки зі США в області безпеки, але для того щоб упоратися із внутрішніми, а не із зовнішніми викликами безпеки. Правлячі кола Філіппін у більшій мері схильні розглядати Китай не як головну загрозу безпеки, визначаючи її ступінь як незначну для своєї країни. Позиція, зокрема, була викладена в планах з модернізації збройних сил Філіппін, у яких не береться до уваги Китай, так само як і зовнішні загрози в цілому [12].

Економіка Філіппін менш залежна від торгівлі з Китаєм (і міжнародної торгівлі в цілому) у порівнянні з економіками інших азіатських сусідів. Однак, як і для інших країн Азії, китайський ринок з кожним роком починає представляти зростаюче значення для експорту Філіппін, стаючи, тим самим, важливим фактором економічного росту країни. Що вже призвело до значної активізації зусиль Філіппін щодо розширення торгово-економічних зв'язків із КНР. У той же час, думку про те, що Китай є одним з важливих економічних партнерів у майбутньому, змішано зі зростаючим сприйняттям КНР як потенційно економічною загрозою.

Розглядаючи фактори, які впливають на сприйняття й відповідні заходи Філіппін на посилення Китаю в регіоні, важливо відзначити, що вони не представляють особливого значення для політики країни - керівництво держави цілком занурена в вирішення внутрішніх проблем, у той час як населення не приділяє велику увагу Китаєві, так само як і зовнішній політиці взагалі. Хоча, в останні роки, філіппіно-китайські протиріччя помітно пішли на спад та відносини між країнами стали більш дружніми й набули змістовного характеру.

У Таїланду вже є традиційний досвід «прогинатися на вітрі» або іншими словами, гнутися туди, куди дме вітер. У реаліях Азіатського регіону в цей час це означає - шукати вигоду, як у Китаю, так і в США [13].

Колишній прем'єр-міністр, Таксін Чінноват трохи змінив цей підхід, намагаючись не тільки прогинатися, але й самому «дути вітер» - він почав активно зміцнювати економічні й військово-політичні зв'язки з Китаєм, одночасно вживаючи нові й досить сміливі ініціативи щодо посилення союзницьких зв'язків між Бангкоком і Вашингтоном. Втім, його курс на посту прем'єр-міністра все-таки повернувся до більш стійкої та звичної для Таїланду політики [14].

Посттакіновський уряд може переглянути вже започатковані ініціативи, особливо в області стратегічного партнерства й військового співробітництва, сконцентрувавши свої зусилля на розвиток відносин у рамках Асоціації держав південно-східної Азії (АСЕАН). Однак, беручи до уваги тривале економічне зростання Китаю, яке при цьому не демонструє «військові м'язи» і не здійснює агресивну політику в Азії, можна припустити що Бангкок, швидше за все, може піти на поглиблення економічних, політичних і, ймовірно, військових зв'язків з Пекіном. Незважаючи на те, що зовнішня політика Таїланду ще не набула риси одновектрності, уже зараз простежуються тенденції, що вказують на те, що відносини з Китаєм стануть головним пріоритетом країни в довгостроковій перспективі [15].

Значення Китаю як важливого торговельного партнера й джерела інвестицій для Таїланду значно виросло останнім часом. Збільшився також і військовий бюджет Таїланду після десятилітнього застою в цій сфері, що призвело навіть до закупівель деяких озброєнь у Китаю, хоча основними постачальниками озброєнь продовжують залишатися країни Заходу.

Незважаючи на спроби Таїланду владнати прикордонний конфлікт із Бірмою, а також втягнути її, за підтримки США і ЄС, у спільні операції проти контрабанди наркотиків, дипломатія Бангкока зазнала невдачі, хоча, ці зусилля були позитивно сприйняті в Пекіні. Але тривала нестабільність у Бірмі може знову створити гарну основу для співробітництва між Таїландом і Пекіном.

Однак у взаємному тяжінні Таїланду й Китаю існують і свої межі. У країні ряд політичних лідерів виступають за збалансовану політику у відносинах з Китаєм і США, оскільки усвідомлюють реальні й символічні вигоди, які дає країні альянс зі Сполученими Штатами. Бангкок також працює над розвитком багатосторонніх відносин з іншими країнами. В економіці, Таїланд почав ряд ініціатив зі зміцнення зв'язків з Індією, Австралією, Новою Зеландією і Японією. У політичній і військовій сферах, розвиває співробітництво з Індією, Сінгапуром, Малайзією і Індонезією, а також зі США й Китаєм [16].

У цілому, можна припустити, що шляхи розвитку регіональної політики КНР будуть постійно впливати на ставлення Таїланду до росту його впливу в Азії - Бангкок буде чуйно реагувати на будь-які її зміни й вносити корективи в політичний курс країни. У той час як інші фактори, такі як події в Бірмі, успіх або невдача на переговорах зі США і Японією за згодою про зону вільної торгівлі або майбутні політичні реформи у Таїланді, також можуть вносити серйозні корективи в погляди країни на роль Китаю в Азії.

Сінгапур є єдиною з розглянутих країн, що не проявляє двоякості політики стосовно зростаючого впливу Китаю в Азії. Невеликі розміри країни,

геостратегічна уразливість, постійна стурбованість із приводу істинних довгострокових інтересів Китаю в регіоні, природно підштовхують Сінгапур до тісного стратегічного партнерства зі США, незважаючи на етнічну близькість населення країни з Китаєм.

Правлячі кола Сінгапуру розглядають США як стабілізуючу силу усередині країни, а також як єдину реальну протизагрозу Китаю в регіоні. Активна підтримка залучення США в справи Азії завжди була однією з головних цілей зовнішньої політики Сінгапуру. Зростаючий вплив Китаю, поширення релігійного екстремізму й зростаюча заклопотаність стабільності в сусідніх країнах, лише підхльоснуло Сінгапур до подальшого зміцнення взаємодія зі США в області безпеки. У той же час, Сінгапур значно розширив співробітництво в сфері безпеки з Великобританією, Японією, Австралією й іншими державами, зацікавленими в зміцненні режиму безпеки в Азії [17].

Основні заходи, розпочаті Сінгапуром в області безпеки у відповідь на посилення Китаю, доповнюються зусиллями щодо подальшого розвитку економічних відносин із КНР, також як і інші розглянуті нами країни. Вигоди, одержувані Сінгапуром від зростання товарообігу й інвестицій з Китаєм, а також від його різнобічної інтеграції в економіку регіону, підводять гарний фундамент для розширення двосторонніх економічних зв'язків.

Ці зусилля врівноважуються політикою, спрямованою на диверсифікованість економічних зв'язків з іншими країнами, у спробі уникнути надмірної залежності від китайського ринку. До інших заходів, що врівноважують активну економічну політику Китаю, можна віднести й участь країни в переговорах з укладання угоди про зону вільної торгівлі в регіоні, зокрема з Японією й США [18].

У результаті відсутності подвійності поглядів стосовно Китаю, а також завдяки наявності чітко визначених, довгострокових інтересів пов'язаних зі зміцненням ролі США в регіоні, відносини між Сінгапуром і Китаєм мають більшу визначеність, на відміну від інших країн Азії. Якщо Китай все-таки стане ще більш впливовою регіональною й світовою державою, є всі підстави думати, що Сінгапур прикладе всі зусилля для зміцнення балансу сил в Азії, що буде врівноважувати КНР. Така позиція однозначно гарантує тісні політичні й військові зв'язки зі США. Однак, в умовах відсутності необґрунтованої агресії Китаю, у нас немає підстав думати, що Сінгапур буде підтримувати або сприяти створенню антикитайської коаліції, спрямованої на його стримування або виключення із системи регіональних зв'язків.

У цей час, австрало-китайські відносини складаються із трьох важливих факторів. По-перше, швидко зростаючі торгово-економічні відносини й укорінені в колі окремих політиків думка про те, що Китай є ключем до майбутнього процвітання Австралії, стали одним з важливих двигунів двосторонніх відносин. По-друге, Австралія думає, що суперництво або конфлікт із Китаєм можливий, або ж неминучий. У той же час, Австралія не бажає бути утягненою в регіональне суперництво з Китаєм, що, можливо, намагаються розв'язати окремі стратеги у Вашингтоні. І, по-третє, Австралія виражає серйозну занепокоєність із приводу зростаючої могутності й впливу Китаю в галузі економіки й безпеки Азії. Дипломатична активність Китаю в регіоні й триваюча модернізація збройних сил представляють сфери підвищеної уваги для Австралії.

Тим часом, Канберра вже поліпшила й, буде поліпшувати двосторонні відносини з Пекіном, акцентуючи особливу увагу на розвиток економічних зв'язків. У той час, поки Китай буде займати все більше місце в зовнішній політиці Австралії, Канберра буде проводити більше стриману політику й ураховувати інтереси Пекіна, з таких питань як Тайвань і права людини. Стурбованість Австралії з приводу зростаючого впливу Китаю і його політики у регіоні все-таки буде зберігатися, але її ступінь буде залежати як від близькості їхніх двосторонніх відносин, так і від рівня регіонального співробітництва в Азії [19].

При адміністрації прем'єр-міністра Говарда, стурбованість Австралії із приводу зростаючої сили Китаю, відобразилася в ряді зовнішньополітичних і військових ініціатив, що значно розширила союзницькі відносини зі США й зміцнивши їхню переконаність у тім, що вони продовжують залишатися головним фактором впливу в АТР [20].

Новий уряд, сформований Лейбористською партією під керівництвом Кевіна Рудда буде дотримуватися схожої, але не ідентичної політики відносно Китаю й Азії. Рудд обрав головним напрямком зовнішньої політики, на відміну від попередника, вирішення глобальних проблем, таких як ситуація в Іраку, нерозповсюдження ядерної зброї, зміна клімату й т.і. Але все-таки він чітко заявив, що Китай є важливим партнером Австралії, а США - її стратегічним союзником. Рудд також підкреслив, що сильні союзницькі зв'язки зі США є не тільки серйозним підкріпленням позицій Австралії в Азії, але й вносять великий вклад у регіональну стабільність у цілому [21].

У цей час, існують різні центри політичної думки в уряді Австралії, які поки що не однакові із приводу того, як найбільше ефективно вишиковувати політику стосовно Китаю, які з його інтересів визнавати, або в яких сферах іти на ще більше співробітництво й координацію зі США, а також як пристосувати китайську політику Австралії до реалій союзницьких відносин. Дебати в рамках цих концептуальних для Австралії зовнішньополітичних завдань, є новим внутрішньополітичним фактором і серйозним викликом для лейбористського уряду.

Таким чином, внутрішньорегіональна згода із приводу співробітництва із КНР більшою мірою підпорядковується економічній логіці: широке залучення й інтеграція Китаю в економіку Азії дозволяє підтримувати його зростання, а значить і стабільність цієї держави. Але однаковість країн регіону відносно Китаю носить все-таки «експериментальний» характер. Частина азіатських країн має власні причини для занепокоєння, пов'язані з тим, як Китай буде використовувати свою зростаючу силу, з огляду на пам'ять про своє історичне домінування у двосторонніх відносинах із сусідніми країнами. Інші держави боїться економічної стагнації й соціальних потрясінь у Китаї, які можуть позначитися на стабільності інших країн.

Підсумовуючи, можна констатувати той факт, що, країни АТР дотепер перебувають у пошуку адекватних відповідей на зростаючий вплив Китаю в політичній, соціальній, економічній й військовій сферах регіональних відносин в Азії. Однак вплив Китаю ще не досягло тих масштабів, які могли б трансформувати економічний вплив, у прямий, політичний вплив на країни АТР. В Азії усе ще зберігається великий геополітичний простір для подальшого росту впливу США в сфері створення режиму безпеки в регіоні, з урахуванням

розвитку тісного співробітництва між іншими провідними регіональними силами, але за умови, що, жодна з них не буде домінувати.

Література

1. Фридман Д. Следующие 100 лет. Прогноз событий XXI века. - М.: ИД «Коммерсантъ»: «ЭКМО», 2010. - С.220-225; Бжезинский Зб. Америка не сумела обратить себе на пользу распад СССР // Комсомольская правда. - 2012. - 18 февраля; Kissinger H. The Future of USA. - Chines Relations. Conflict is a Choice, Not a Necessity // Foreign Affairs. - March / April 2012. - V.91. - №2. - P.44-54; Brzezinski Zb. Balancing the East, Upgrading the West. U.S. Grand strategy in are the of Upheaval // Foreign Affairs. January / February. 2012. - V.91. - №1. - P.97-104.
2. Шевчук О.В. Китай між США та Росією: геостратегічні відносини: Монографія. – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Ліон», 2008. - 448 с.; Шергін С.О. Азіатсько-Тихоокеанський реїгон: Історія і сучасність. - К.: Вища школа, 1993. - 91 с.; Пронь С.В. Сан-Франциска система и страны Азиатско-Тихоокеанского региона (Япония, Китай, Корея). 1951-1991 годы. - М.: НТЦ «Информатехника», 1992. - 106 с.; Международная и европейская безопасность и Украина / М.А.Володина и др. - Донецкий национальный университет и Восточноукраинский национальный университет имени В.Даля. - Донецк, 2008. - 433 с. та ін.
3. Каленов Д.В., Тулинов Б.М., Чемезов С.В. Влияние интеграционных процессов в Азиатско-Тихоокеанском регионе (АТР) на региональную стабильность и военную // Научная сессия МИФИ. - 2008. - Том 15. - С.24.
4. Шергін С.О. Комплексні проблеми інтеграції в АТР: від Пусанського до Ханойського саміту АТЕС // Політика і час. - 2007. - №6.
5. Хуей Ван. Азиаты переосмысливают Азию // Россия в глобальной политике. - 2005. - Том 3. - №5. - С.78.
6. Китайская Народная Республика. Политико-экономический, культурный ежегодник. 2006. - М.: ИДВ РАН, 2007. - С.106.
7. Там само.
8. Шарко М.В. Японская дипломатия в мировом политическом процессе. М.: Ин-квартио, 2007. - С.174.
9. Китайская Народная Республика. Политико-экономический, культурный ежегодник. 2006. - М.: ИДВ РАН, 2007. - С.114.
10. Гончаренко Л.П. Управление безопасностью. - М.: КНОРУС, 2005. - С.52.
11. Кокарев К.А. Политический режим и модернизация Китая. - М.: ИДВ РАН, 2004. - С.250.
12. Ларин В.Л. Основные проблемы международных отношений в Восточной Азии в начале XXI века. - Владивосток: Дальнаука, 2005. - С.24.
13. Менгес К. Китай: нарастающая угроза. - М.: Издательство «Независимая газета», 2006. - С.233.
14. Там само. - С.240.
15. Там само. - С.302.
16. Там само. - С.608.
17. Китай: актуальные проблемы внешней политики в освещении политологов КНР, Тайваня и Сингапура. Экспресс-информация. - М.: ИДВ РАН, 2007. - №3. - С.88.
18. Китай в мировой и региональной политике. - М.: ИДВ РАН, 2005. - С.67.
19. Портяков В.Я. От Цзян Цзэминя к Ху Цзиньтао: КНР в начале XXI века. - М.: ИДВ РАН, 2006. - С.96.
20. Там само. - С.102.
21. Там само. - С.112-113.

Крапивин А.В. Эволюция интересов внешних сил в Азиатско-Тихоокеанском регионе и вопрос региональной безопасности.

Основное внимание уделено возрастающему росту влияния Китая в Азиатско-Тихоокеанском регионе и попыткам США сохранить здесь свое влияние. Автор

подчеркивает, что ведущие страны региона заинтересованы в сохранении тесного сотрудничества между ними, однако без доминирования здесь какой-либо из стран.

Ключевые слова: *Азиатско-Тихоокеанский регион, региональная безопасность, Китай, Тайвань, США, Россия, Япония, дальневосточная политика, новый мировой порядок.*

Krapivin A. Evolution of the interests of external forces in the Asia-Pacific region and the issue of regional security.

The paper focuses on growing the growing influence of China in the Asia-Pacific and the U.S. attempts to maintain its influence. The author emphasizes that the leading countries in the region are interested in maintaining close co-operation between them, but without any of the domination of this country.

Keywords: *Asia-Pacific region, regional security, China, Taiwan, USA, Russia, Japan, the Far Eastern policy, the new world order.*

Крапівін Олександр Васильович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Донецького національного університету.

Рецензент: **Михайлюк В.П.**, док. істор. наук, професор.

Стаття подана
16.02.2012